

Baltijas Semkopis.

Apsteļams:

Rebalzijas mahja, Jelgavā, Katoku-ēlā № 2.
Rīgā: Šillinga, Rapteina un Lūhana grammatu-
bodis un pee kopmana Verchendorff, piļ. Rakku-ēlā
№ 13. Zitas pilšehtās: wiņas grammatu-bodis.
Uļ lauteem: pee pagasta waldehm, mahjitajeem,
skolotajeem, 2c.

4. gads.

Rīgā, tanī 29. nowembri.

Makfā:

Ar Peelikumu: par gadu 3 rub., par 1/2 gadu 1 r. 60 k.
Bez Peelikuma: par gadu 2 rub., par 1/2 gadu 1 r. 10 k.
Par peesuhstīšanu ar pastu uļ satru eksemplari, ween,
alga waj ar jeb beļ Peelikuma, jamakfā 60 kap. par g.
un 35 kap. par 1/2 g. Sludinajumu s pēnem wiņas
apsteļamās weetas pret 8 kap. par shtu rindimu.

№ 48.

Lihds ar Baltijas Semkopi ik nedēļas isnahht Peelikums ar stahsteem un derigu laika-kawekli;

makfā 1 rub. par gadu, 50 kap. par pusgadu.

1878.

Saimneezibas nodafa.

Par semkopibas istahdi Griwa.

No M. Slawischena.

(Beigums).

Trešchā istahdes deenā, augli zeen. Kursemes gubernatora k.
kaltubuhšanā, tika goda-algas isdalitas. Tahs bija: sudraba un
brontses medaki, nauda un usflaweschanas raksti. Istahditaju bija: 19
muischu ihpashneeki, 11 muischu arendateri, 10 mahju ihpashneeki
jeb saimneeki, 3 dahrsneeki, 3 tirgotaji, 13 fabrikanti, 24 amatneeki,
5 tschinowneeki, 4 kara-deenesneeki jeb asizeeri, 3 literati un 5 dahmas.
Dahmu bija gan wairak, bet zaur nepilnigu usdoschannu, bija daschu
dahmu isstrahdajumi, istahdes komitejas registerds, uļ fungu wahrdeem
eerakstīti. No scheem 100 istahditajeem un istahditajam tika 75 ar
87 prehmijam apdahwinati. Schos wisus pee wahrda faukt un wifu
it shtu aprakstīti, kas, par ko un kahdas goda-algas dabuja, buhtu
pahraf garlaizigi. Es tē tika gribu peeminet ar goda-algahm apdah-
winatos, brangu sirgu istahditajus, tadeht ka shtu raksta eesahkumā,
par sirgeem runajot, esu apsolijis to darit un, kē pee shtu istahdes
nodatas ari masgruntneeki bija dalibu nehmušchi. Pirmo goda-algu,
Domenu-ministerijas leelo sudraba medaku, dabuja Esernes dsintskungs
son Helmersen, par semkopibas weizinašchannu un it ihpashchi par labu
lopu audsinašchannu un kopschannu. Par labeem sirgeem, wairas-kehwehm
un ehreleem, tika schahdas algas isdalitas: Domenu-ministerijas maso
sudraba medaku dabuja Schnellensteines dsintskungs, barons son Engel-
hardt. Beedribas sudraba medakus dabuja schee fungi: Barons Engelhardt
no Tabores, palkawneeks E. f. Reibnīk no Demmenes, general-adjutants
S. M. Frolow, mahju ihpashneeks Stepano Gorkins, Berkenhegenes
un Randenes arendaters R. Plešchan, Dideļschku arendaters S. Leelauš
un saimneeks J. Ahbel. Beedribas brontses medakus dabuja: Balt-
muischas walde, Schihds Jankelis Schön no Engelhardta Laukšes un
saimneeks Jurikis Pupains. Naudas prehmijas dabuja: saimneeks
Brunowski 25 rublu un saimneeks Dominik Sarigki 15 rublu. Uš-
flaweschanas-rakstu no Domenu-ministerijas dabuja kapteins Bukowski
un beedribas usflaweschanas-rakstu arendaters E. Antinowski. Tas
weenigais no masgruntneekem, kas bija dalibu nehmis pee zitu mahju-
lopu istahdes nodatas, bija skolotajs M. Richter k.; wiņsch dabuja
15 rublu, kē goda-algu, par labeem siweneem. — Warbuht lasitaji ari
wehlesees finat, kahdas goda-algas ispelniņa muhsu Augsch-Kursemneezes
par saweem isstrahdajumeem? Nu, to gribu ari labpraht pastahstīt.
Beedribas brontses medakus dabuja: L. Plešchan no Berkenhegenes par
aditeem un austeem segeem, L. Ruptschki no Jaunas muischas par
wilainu audeklu un J. Nagi no Kalkuhnes par daschadeem rolu-darbeem.
Naudas prehmijas dabuja: D. Salwiht no Kalkunes par austeem segeem
un wilainu dsihjajam, L. Bite no Lusibergas par wilainu audumeem
un z. un, ja nemaldos, Rūhl no Demmenes par daschadeem rolu-darbeem.
Ušflaweschanas-rakstu dabuja: L. Garnisch no Dinaburgas par mahš-
ligi isshuhto bildi. It wifeem, uļ shtu istahdes, ar prehmijam
kroneteem istahditajeem un tāpat it wifam kronetahm istahditajam
lai wehlam daudj laimes. Lai shtu isdalitas goda-algas buhtu par
pastubinašchannu it katram, sawā saimneezibā, amatā un rolu-darbōs,
zenstees wehl jo pilnigakeem tikt.

Beidsamā istahdes deenā tika Wooda un Budeije plaujamās
maschines, Kalkuhnes wafaraja laukā ismehginitas. Pee shtu darba
israhbijahs Wooda maschine kē ta labakā; ta plahwa tihri, ahtri un
nolika kuhkus it glihti. No zitam labahm semkopibas maschinehm un
labeem rikheem: bija labu teeku istahbijuschi schee fungi: Zieglers un
beedris, H. van Dyk, Richards Pole un S. Meijers. Tē bija daschadas
labibas tihramas maschines, ar garainu-, sirgu-spehku un ari ar rokahm
dienamas kulamas maschines, efektu maschines, sehjamas maschines;
weens labs grabbellis, daschadi dselss arkli, ezischas, dahra-, mahju-
un uguns-sprizes, weens pulsometers, pumpji u. t. t. To leelaku daku
no shtu maschinehm un semkopibas rikheem bija istahdijis Zieglera k.
Fabrikants R. Pohle bija istahdijis weenu garainu maschini, ar 12
sirgu spehku. Par shtu maschini wareja ihsti papreezatees, neween
tadeht, ka bija it glihts darbs, bet it ihpashchi tadeht, ka ta bija eelch-
semes raschojums. R. Pohle un S. Loewicke bija ari it labus dsirnamu-
akmenus un zitas, pee dsirnamahm peederigas dalas istahdijuschi. Tad
wehl man japeemin diwi jautas buhwes, kē: Slosbergas mescha is-
tahde un Kalkuhnes keegelu fabrika isstrahdajumi. Slosbergas mescha
istahdes weranda bija kofchi buhweta un ar sakumeem un kromeem
mishkota. Tē bija daschadi masi mescha kofini, kofu sehllas, daschadu-
lahnu fortes, stahdischannas rikhi u. t. t. Kalkuhnes keegelu isstrah-
dajumi bija: dasch daschadi keegeli, dashtini, renes, siņas, trubbas,
fles u. t. t. No scheem isstrahdajumeem bija salikts koti smuks naminsch,
kusch no publikas tika daudsfahrtigi apstatits un usflawets.

Til daudj par istahditeem lopeem un istahditahm leetahm.
Beidst wehl man japeemin, kē shtu istahdes apmekletaju skaits, par
wifu istahdes laiku, bija 6200. Istahdes komitejai eenemschanas bija
labas; jo tad wiņas isdoschannas atrehkinaja, tad tai wehl atlikahs
620 rublu. Par pahrdoteem lopeem un leetahm eenehma 3200 rublu.

Zaur zaurehm nemot ar shtu pirmo Griwas istahdi wareja buht
pilnā meerā. Til tas ir noschelojams, ka masgruntneeki bija pahraf
mas peedaliuschees. Zerehm, ka pee otras semkopibas istahdes Griwas
pilschētinā, ja ta pehs kahdeem gadeem atkal tiks isrihkota, ari mas-
gruntneeki wairak nems dalibu. Ja tas notiks, tad til waram zeret,
ka istahdes ihstais mehrtis, semkopibu un darbibu wezinat, ari drihsaf
tiks panahhts.

Wispahriga dafa.

Wehl kahds wahrds draugeem.

Behrn Latweeschu laikraštōs eedroschinajos aizinat un luhgt
„sinatnibas un tautas draugus,” lai krahj un palihdsigi peesuhsta Lat-
weeschu tautas gara mantas (pasalas un teikas, mihtlas, sakamus- un
puhschannus wahrds), lai zaur kahdas Maslawas Keisarijatas beedribas
ustizibu un peepalihdsibu waretu shtu mantas glahbt is aismirstibas
muhshigeem wikneem, sinatnibai un Latweeschu tautai par labu. No
aizinadams un luhgdams zereju, tas gada laikā peepildijees jo leeliski.
Latweeschōs nawa truhzis neds sinatnibas, neds tautas draugu. Prahws
pulzinsch darbigu tauteeschu un pat tauteetes nenokufuschi lihdsiejuschi
darinat usnemto kopdarbu, neapnikuschi tezinajuschi uļ Maslawu brangus
krahjuminus. Neds newaka, neds tehriņi nawa kreetnos tautas beklus
un kreetnahs tautas meitas atturejuschi no neaprasteem publineem.

Tahda preekschijme, tahda ustiziba brihnischigi buhshina, stiprina un spirdfina pat nebaltās deeninas. Sawā laikā un weetā godam mineschu sawu draudīgu palihgu mihtus wahrbus.

Draugu palihdsiba un ustiziba saweenojuščas jau manās rotās prahwu tautas mantu krahjumu. Weena dala no schihs mantas jau sagatawota preeksch drukas; otra wehl sagatawojama. Lihds gaidamai antropologijas istahdei, ko beedriba nodomajust noturet nahkojchu wafaru, Latweeschu krahjums nepaspehs isnahkt is speestawas. Jau tabehl naw wairs til wareni ko steigtees, un jauni krahjumi, ko palihdsigas rotas gribetu peesuhtrit, waretu wehl scho seemu atrast weetu isdodamā grahmatā. Pa daudj jau ne kad nebuhš; tabehl tas no zeen. tauteescheem waj zeen. tauteetehm pasirahdahs arween wehl labu darbu, kas wehl krahs un peesuhtrihs minetas mantas.

Pa tam augdama draugu palihdsiba audsinajust ari paschus mehrkus, paplaschinajust paschus nodomus. Rabahs domas, ka buhtu berigs isdot faktahths mantas ne weenā krahjumā, bet diwds.*) Weenu krahjumu, kā jau sinots, isdos mineta Maslawas beedriba preeksch sinatniskem mehrkeem. Schim krahjumam waijadsetu buht til plascham un pilnigam, zil ween spehjam. Otru krahjumu nozerejuschi isdot daschi Maslawas Latweeschu preeksch sawas tautas. Schini otra krahjumā pirmā lahgā warbuht peetiks ar teem daitakeem, kodoligakeem seedeem. Tautiskam krahjumam ja-ir lehtam, — lai ari tas masalais tautas behrns waretu spirdsinatees un stipriņatees tautas gara daitumeem. Lai to waretu panahkt, kahdi Maslawas Latweeschu sagahdajuschu naudas masuminu preeksch drukas. Kad schis krahjums warehs eet tautās, naw nošakams. Sinatniskam krahjumam us wisadu wihhi klahjahs eet pa preekschu.

Tautas mantu krahjums, preeksch tautas paschus isdodams, nedrihkt, sinams, rahditees bes Latweeschu Lihgas mihtakeem lolojumeem — bes tautas dseefmahm. Bet te atgadahs daschi gruhtumi. Rahdas dseefmas krahjumā usnemamas? Rahdā lahrtibā, kahdās nodolās tahs fastahdamas? Kas ar Latweeschu tautas dseefmahm wairak nodarbojees, pasihš wīnu dabu. Dascha laba ihša dseefmina isleekahs us pirmo azu usmetumu ne zil jauka, ne zil eewehrojama. Tas nahk daudstrij no tam, ka miehš daschu labu tautas dseefmu wairs pilnigi nesaprotam. Daudj, daudj Latweeschu tautas dseefmas dseedamas til sinamā laikā, sinamā weetā (Gelegenheitslieder). Kad, par preekschijmi, Jahnu dseefmas nedsird Jahnu wafarā un turklat nesiin Jahnu wafara eerahsas; kahšu dseefmas nedsird kahsās un nesiin wezahs kahšu eerahsas: tad ari nesiin, ko dascha laba dseefmina ihsti issteiz; tad nesiin, us kahdu leetu, us kahdu darbu ta ihsti birdina sawus weeglus seedinus. — Rau, tabehl buhtu loti kahrojams, ka dseefmu krahjei labi eepashotos ar tautas

*) Weens no darbigateem palihgeem un usshaktu etnografistu darbu sekmetajeem, M. Ahrona kungs, jau preeksch tahda laikā draudīgi pasteidsees pasinot „Rigas Lapā“ par scho paplaschinatu Maslawneeku nodomu.

Sadshwe un sniba.

Zaimiga familija. (St. 1p. 386). Loti eewehrojams ir ehemu jeb asu dšimums: daschi no wīnu dšimuma, kā p. peem. orangutani un schimpanzi, pehž sawu meesu salituma un sawa ahriga isstata, pat zaur sawu staigahjanu lihdsinajahs zilwekan; daschi atkal stahw schini sinā us sematas palahpeenes par ziteem dshimneekem.

Pertiki jeb ehemi pa leelakai dala dshimo stas semes mehšds. Wini ir tahdi tabiti, ka wini wairak mehšds, ihpaschi us koteem war dshiwot. daschi pertiki pat ir tahdi, ka wini tikai us koteem ween war dshiwot, ne-eespehdami nenas pa semi staigat. Wisi wini pa leelakai dala pahrtel, mitinajahs no augu augteem, augki ir wīnu bariba. Wini dshimo bareem, pulkeem kopā un paklausā weenam wadonim, kad waj nu no weena mehša us otu aiseel, jeb kad usbruht waj aishbg.

Starp zitam pertiku ihpaschibahm ta jo wairak eewehrojama ir wīnu mahtes mihtestiba un us scho ihpaschibu atbahstahs pa leelakai dala wīnu kopu-dshibe, kas zil ne ko lihdsinajahs familijas-dshibe.

Muhšu schihs deenas bilde israhda schahnu pertiku familijas-dshibe, zil jautri un mihtigi wini sawu laiku aishasch.

Zautajumi un isffaidrojumi.

I. 3. 3. — R. ad. 1. Pehž Kursē. semn. lit. § 238 tikai tahdeem wehl nendar uslikt galwas-naudu, kas wehl naw 14 gabu wezi, tabehl sehnam, kas sch. g. 24. dzembris jau 15 gabu wezs, nehž schi lituma, galwas-nauda jamahsā. Bet daschds pagastds pastahw weetneeku pulka nozajums, ka tikai 15 gabu wezi sehni teel usremti per galwas-naudas malkatajeem. Ja ir Zuhfu pagastā tā ir, tad minetam sehnam, tabehl la tas tikai pascha gada beigās paleel 15 gabu wezs, par II. pusi 1878 wehl

wezahm eerahschahm, un ka tautas eerahschu krahjei tahs ussihmetu kopā ar tautas dseefmahm, kas sihmejahs us sinamu eerahschu sinamā weetā.

Schē nu muhsu darbs un muhsu luhgums draudstgeem palihgeem paleel daudj plaschaks. Mums buhtu jasin wezahs tautas eerahsas, mums buhtu jasin dseefmas, kas sihmejahs us schim eerahschahm. Mums tabehl firsnigi jaluhds wisi, kas wehl gribetu wezinat usshaktu kopdarbu, kraht un peesuhtrit, bes minetahm gara mantahm, ari wehl wezahs lauschu eerahsas waj mahnu darbus (kopā ar dseefmahm), kas sihmejahs p. pr.: us kashahm, kristibahm, behrehm un zitahm dshihrem; us Jahnu wafaru un ziteem shewhtkeem gadshahrtā; us darbeem laukā, istabā, rijā, maltumē un ziteem darbeem. Zeru, ka zeenijamee tauteeschi un zeenijamahs tauteetes, kas lihds schim til darbigi un draudīgi paligā nahkuschu us-neimtās tautiskds darbds, neleegfees zil spehdami kraht un peesuhtrit ari wezas lauschu mahnu eerahsas, kopā ar dseefmahm, kas us tahm sihmejahs.

Mana adrese ta pate:

„Въ г. Москву. Въ 1-ую Московскую Гимназію, у Пре-
чистенскихъ воротъ. Учителю Оѳодору Яковлевичу Трейланду.“
Fr. Brihwsemneeks.

Gaismas augki.

Sem schahda wirsrastia „Bals“ un „Mahjas weefis“ nefs sinas par Msputes aprinka pagasta-wezako pirmu šapulzi. Rastis škan tā:

„Augsti zeenijams redaktora kungs!“

Ar preeku un zeribas pilnu firbi Zums pawehstiju atgabijumu, kusch ari pee Zums preezigas juschanas un jaukas zeribas fazels. Par rekruschu nodoschanas laiku bija schē Mspute diwi pagasta-wezako šapulzes. Pirmā eesaulschanas aprinka pagasta-wezakee 2. un otra eesaulschanas aprinka pagasta-wezakee 9. nowembri sch. g. šapulzejahs par sawahm amata darischanahm aprunatees. Pee schim šapulzehm nehma dalibu gandrihs wisi Msputes aprinka pagasta wezakee un ari daschi ziti pagasta amata wihri. Lai nu gan schahdas sanahschanas muhsu aprinki pirmo reiži notika un us tahm tikai mas laikā atlikahs, tad tatschu drihktam zeret, ka ari schihs šapulzes buhs nesuschas labus auglus.

Us pirmas šapulzes zaur šarunahm nahža klajā, ka ne daudj pagasta waldes šarastahs Wahzu walodā un tā tad daudstrij noteek, ka diwi pagasta-wezakee šarunajahs walodā, kuru nei weens nei otro neprot, un tabehl katram sawa tulka waijaga, kas neween jozigi isleekahs, bet ari amata darischanas loti nošawē. Schahdai nebuhshanai preti stahtees gribedami, šapulzejuschees pag.-wezakee weenbalsīgi nolika, ka us preekschu pagasta waldes tikai Latweeschu walodu leetos. Daschi pagasta-wezakee schehlajahs, ka ziti amata brahli us dascheem amata

naw jamahsā, un tikai ja-eesahk malkat ar I. p. 1879, ar ziteem wahrdeem: winam tikai puse no schini rudenī reparterētās sumas jamahsā, ta puse kriht nost, kā nepa-reiži uslihta.

ad. 2. Štolā eschana pehž lituma naw eemeshs, no galwas-naudas atwahinat, tatschu pagasta weetneeku pulks daudstrij stolas-behrneem to atlahsch, it ihpaschi tahdeem, kas gruhti zihnidamees apmelle augstakās stolas un satajahs us studeereschanu.

ad. 3. Ustraugu teesai janospreesch, zil teesas-wihru ja-ihwehl katram no tahdeem pagasteem, kas tikai pagasta teesas dehl ir weenojušchees ar kaimiņu pagasteem, bet ziti sinā ir patstahwigi. (Pag. lit. § 2, peesihm. 2).

II. Pag. teesas peesehdetajam 3. St. — S. ad. 1. Ne pee Zuhfu, nefs pee zitas kahdas pagasta teesas Zuhfu apgabald (t. i. Augsch-Kursēm) protokolus neraksta Latweeschu, bet Wahzu walodā, un Zuhš nu gribat sinat, waj tatschu nedrihktetu Latweeschu walodu leetat, pehž Kursē. semn. lit. § 352? Mehš toti ihš atbildeshm:

- a) Ir zeeti aishleegts, pagasta teesas protokolus zita, kā tikai pagasta eeshiwotaju leelakās dadas tehmu-walodā t. i. Latweeschu walodā rakstīt.
- b) Pagasta teesnehchem newar peespeest prototolu parakstīt jeb atbildibu par to usremtees, ja tas naw šarastitis wīneem šaprotamā, t. i. Latweeschu walodā.
- c) Teesnehcheem us to jaluhko, ka shriweris protokolus raksta latwiski.

d) Daschās weetās augstakās teesas pawehl pagasta teesahm, ka tahm buhs Latweeschu walodā šarastitam protokolam peelikt klaht Wahzu tulkojumu. Likumds tas ne kur naw pawehlets, tabehl, ja pagasta teesai preeksch tahda leela darba truhkt kanzelejas spehta, wina tamdehl war schehlotees pee semneeku leetu komihsās. — Zil mums sinams, tad Kursēm weenā gabijumā beidsamā teesa nošpreeda, ka pagasta teesa naw wis peespeeschama, pehž litumeem (t. i. Latweeschu walodā) šarastitam protokolam peelikt klaht tulkojumu.

“Utgahdinajums „kahnem Zefwaineescheem.”

Schagada „Baltijas Semkopi“ 43. num. atrodahs sinojums no Zefwaines apgabala, kas nepateesi apwaino Z—schus un winu preekshneekus: ka palekot par daudj ziteem pakala un ka preekshneeki pee tam esot mainigi. — Mineto sinojumu lasidams, papreekshu domaju, ka raksteens tilai Z. walsi jeb pagastu aismem, bet kad tur draudse un winas preekshneeki peemineri, tad tas sihmejahs uf wifu draudsi. Tadeht ari es, ka Z. draudses lozellis buhdams, juhtos fewi zaur tahdu nepareisu sinojumu aiskahrtu un nepateesi apwainotu. Schahdu nepareisu apwainojumu negribedams panesti, eedroschinajos peerahdit, ka wifs, ko „kahnem Zefwaineeschi“ no Z. draudses sinojufchi — naw pateesiba.

Sinotaji faka: „No ta laika, kur fainneeki sawas mahjas par dsintu eepirka, ir pa wisam jautrafa dsihwiba Z—schos radusees.“ Labi gan. Bet tahlak, sinotaji atkal schehlojahs, ka Z. walsi jeb draudse ne-atrodotees ne kahnem schalaika zenteeni, ka: teatra- un weefibas-wafaru isrihofschana, grahmatu-krahtuwes un dsedaschanas-beedribas. Tas nawa wis taisniba, ka to wehlahk redseem. Bet ko nu sinotaji tahlak faka, tas ir tihri brihnumus: „Schojeenas widu wisi wezo Ahdamu apwilkschi snausch septita gadu-simtena tumshbas-meegu.“ Tas nu ir par daudsi teikts, ka wisi snausch, tak jel „kahnem“ nesnauisch. — Es domaju, kas uf preekshu eet un jautris ir, ka tas wairs nesnauisch. Kur jautriba radusees, tur meegs wairs newar buht, to katrs sapratihis. Ta tad sinotaji schi paschi few preti runa. Ka snausdams war jautris buht, uf preekshu eet, usihtigs klaustajs un daritajs buht, — to sinotaji warbuht wehl kahdu reis isklaidros. — Kam nu to warehs eestahstit, ka Z. draudse wehl tagad til tumscha, ka wisi snausch tumshbas-meegu un ar weenu wehl tumshchaki palikschot un nokluhschot fends tumshschos laikos, ja teatriis un weefibas-wafari ne-tikschot gahdati. Waj tad schi ir tee weenigee appaismoschanas lihdsjefki, — un skolas, kas Z—scheem tapat ka nahburgu draudses — nemas?! —

Ko sinotaji ar wezo Ahdamu faprot un nosihme, to nesimu. Sil es faprotu, tad swehti raksti nosihme ar wezo Ahdamu — eedsintus grehtus jeb grehzigo dabu, kura no Ahdama zehlfusees un wehl lihdsjehobeen atrodahs pee wiseem zilwekem pasauli un ne wis pee Z—scheem ween. — Waj tur, kur teatrii un weefibas-wafarus isrihofu, eedsintu grehtu jeb wega Ahdama wairs nawa? Waj tee, kas pee teatra u. t. t. nem dalibu — wezo Ahdamu nowilkufchi un jauno apwilkschi? (To jauno zilweku, kas eelsh taisnibas un schkihsstibas Deewa preekshu muhschigi dsihwo.) Ja nu tas ta waretu buht, ka zaur teatrii un weefibas wafareem waretu wezo Ahdamu nowilkt un jauno apwilkt, tad gan pateesi wajadsetu muhsu preekshneekus modinat, lai muhs ne-atsahj tumshba un ziteem pakala.

raksteem, ka nodofchanu pedsihfchanahm 2c., atbilbi nokawejot un tahdus raksius mas eewehrojot, zaur ko tad daudj leeku rakstijchanu un amata apgrubhtinaschana zetotees. Ari schini leeta fapulze weenbalfigi nolika, uf to zeeti luhlot, ka sskrihwera kungi tahdus raksius nenokawe.

Ari par firgu sahdsibahm kluwa pahrrunats un daschi pretlihdjefki preekshu zeliti, bet eelsh schihs leetas weenoschanos nepanahza. Kad nu leetu par dsichu swarigu eeraudsi, tad to paschu atlila uf gaidamo wispahrigu Alispures aprinka pagasta amata wihru fapulzi. Tagad til nolika, uf to zeeti luhlot, ka pagasta robeschahs ne kahnem apfahrstaiguli, ka schihdi, schigani 2c. netiktu peetureti.

Par pagasta wajadsihahm pahrrunajot, fapulzatee newilkschus nahza pee atsihshanas, ka leela pateiziba par femes lauschu un pagasta dsihwes labklahchanos peeder muhsu zeenitam gubernatora k., kas 10 gadu laika, kur winam Kursemes waldischana usstizeta, ne-apnizis strah-dajis preeksh lauschu labklahchanahs. Talabad fapulze ari weenprahstigi nospreeda, muhsu augsti zeenigam gubernatora kungam par wina tehwischku ruhpefchanos par pagasta labklahchanos un it ihpaschi par to mums Latweeschu waloda nowehletu pag. litumu krahjummu, fapulzes dsiki fajuisto pateizibu ar rakstu issazit. Schahda raksta pagatawofchanu un eefneegschanu usstizeja abeem fapultschu preekshneekem, Gramsdas pag.-wezaf. G. Inke k., Rasdangas pag.-wez. P. Mannfelda k. un fapultschu rakstu wedejam, Alispures aprinka teefas semneeku peefehdetajam N. Zaugeeta k. Teem pascheem fgeem ari usdewa, zeenijamam „Baltijas Semkopja“ redaktoram, G. Motheta k., par litumu fastahdischanu issazit fapulzes firfnigo pateizibu.*)

Sapulze tapat weenprahstigi nolika, ka wehl schini seemas laika fprihdi no 1. janwara lihds 1. martam fasaufama wispahriga Alispures aprinka pag. amata wihru fapulze, uf kuru ari pagasta teesu lozekli, pag. sskrihweri un augstako teesu preekshneeki eeluhdsfami. Schihs pirmas fapulzes nolihmumus ari otra fapulze pahrspreeda un ween-prahstigi peenehma. Tad wehl fapulzes par daschahm amata dariischanahm aprunajahs, par wehlefschanahm un zitahm leetahm, ko wifu schi ussihmiet newaru.

Tad ari nodomats, wispahrigu pag. amata wihru fabeedribu dibinat, preeksh kuras statutehm jau teel strahdats. Ta jautrs zen-fchanahs prahts parahdahs muhsu dahrgas maises semites Alispures apgabalā.”

R. J.

*) Schi pagobinaschana un atsihshana mani mudinahs uf jauneem puhlineem pagastu wajadsihas, un it ihpaschi es preezajos, ka mans darhs til laipni eewehrots tani aprinki, kura mana mihsa dsuntene. G. Mathers.

ad. 2. Par pagasta sehgele atbiid pagasta-wezafajs, par pag. teefas sehgele — teefas preekshsehdetajs.

ad. 3. Radu deht teefesim ja-atsahpajahs tapat ka leezineekem; tas ir wis-pahrigs litums, kas semn. lit. gr. nefahw.

ad. 4. Muischas rentneeks kontraktu ar pusgraubneekem war gan noslehgt pee pagasta teefas (ja pusgraubneeki ir semneeki), tadeht ka lihgums uf pusgraubneem pehz lituma neteel wis ka rents, bet ka deenesta-kontraktis usluhtots. Tapehz tad ari is tahda kontrakta pusgraubneeks ne-eemanto rentneeka teefibas.

ad. 5. Dsimts muischas krogis krona robeschahs — tas ihsti naw isprotams. Warbuht no wezeem laiteem ka eegrosijees un wehl naw ismainits. Wislabaki buhs preeprast pitsteefai, sem kuras polizejas schis krogis stahw, tai tad tani jaluhko uf kahrtibu.

ad. 6. Zaur muischas pahreeschahu zita ihpaschneeka rotas zetu taisischanas peenahktumi nepahwehreschahs. Tatschu waretu preeprast Domenu pahrwalbei, ar lah-dahm teefibahm un nastahm (zetu deht) kronis muischu pahrdewis.

ad. 7. Sil pat krona ka ari krona widmes (pilskunga) pagasta mahjas sem-neekem nobotas uf muhscha- jeb mantofchanas-renti (uf behrnu behrneem). Ta ir teefiba un katru teefibu war leeta lit. Tadeht ari tahds widmes fainneeks scho sawu teefibu war (lihds behrnu pilneem gadeem) zitam atdot pret kahdu atlihdjibu, finams ar widmes haubitaja sinu. — Lihds schim tahdas teefibas konturfel nemehdsja rehkinat pee paradneela mantibas, bet jaunakos laikos gan fahf, kas ari pilnigi pareisi. Ta weend atgadijumid paradneekam mantas ne ka nebija. De gabijahs wihrs, kas ap-nehmahs wifus parahdus (ap 2000 rub.) ismafai, ja winam peespreech mineto mahju teefibu. Konturfes teefa to ne-eewehroja, bet augstaka teefa nospreeda, ka tas gan ja-eewehro, tilai nosazidama, ka schi teefiba, glufchi ka zita kahda manta, jaleel uf wairaf-solischanu, ja ar labu newar islihgt. — Pee tam tilai krona rekties nedrihsti aiskahrt.

ad. 8. Par to peelischanu pee paradu nostrahdashanas ir loti gara teita, bet mehginasim ihjati. Pehz Kurs. semn. lit. gr. SS 188 un 189 war fainneeku, kas

renti palizis parada, peelikt pee nostrahdashanas, un pehz S 319 turp. sagta leeta waj ja-atdod, waj ja-aismafai, waj ja-atstrahda. Schi litumi wehl ir spehka; bet bija laiki, kur par kuru katru paradu lila pee nostrahdashanas. Ta spreeda semneeku-leetu komisija, ta oberhof-teefa, ta general-gubernators, ta wifas justiz-teefas. Preeksh kahdeem 5 gadeem oberhof-teefa atfin, ka tas nepareisi — ka paradu nostrahdashana tilai augsham minetos gadijumos ir peelaischama; schim domahm peekrita mineta komisija, muischneeku komiteja, un general-gubernators, un no ta laika pehz tam isturahs. Tadeht aprinka teefa dara pilnigi pareisi, wispahrigi nepeelaischama paradu atstrahdashanu. — Turpretim strahpes deht tilpat pagasta teefa, ka ari pagasta-wezafajs war peelikt pee darba.

ad. 9. Kurs. semn. lit. gr. S 70 nosafa, ka starp semneeku laulateem kaubihm nepastahw mantas kopiba, ja ka ihpaschi naw norunata. Tadeht fewas mantu newar wis pahrdot par wihra paradeem, ja wina par teem kahrtigi naw galwojuft.

ad. 10. Tahs paschas lit. gr. S 72 nesihmejahs wis uf mantofchanu, bet tilai uf kahrtias teefibahm. S 75 runa no mezako waras par behrneem pee audsinaschanas, ne pee mantofchanas. Uf scho sihmejahs SS 105—139, juhu atgadijumid S 122. Tatschu te naw wis paschas mahjas, bet tilai krona mahju rents-teefibas mantojamas. Wezakai meitai sinams ir preekshroka, ja dehlu naw. Zitabi warbuht ir, kad wina jau zitah mahjas isprezeta un sawu mantas teesu jau dabujuft. Weenu laiku pastah-tahdi tahdi waldbas nosazijumi, ka tad wina teefma mahjas nemanto. Jaunakos laikos justiz-teefas schos nosazijumus wairs ne-eewehro, bet ari krona mahju deht spreesch pehz wispahrigem mantofchanas-litumeem. — Mums leefahs, ka islih gums alafch ir labaks, jebchu gan dascha meitscha sawu pirmdsintibas teesu tilai par waren dahrgu lehju wirumu pahrdotu.

G. M.

Negribu leegt, ka teatris un weefibas wakari ir gaismas un fadshwes weizinataji; bet tomehr schos neturu par weenigeem apgaismoschanas lihdsjekem. Ja schee buhtu tee weenigee apgaismoschanas lihdsjekki, kam tad wehl waijadsetu skolās un basnizas zelt?!

Sinotaji ar schehlumu peemin, ka muhsu zeen. dr. skolotaja k., lai gan sawas zitās darischanās deesgan spehzigis, nemas nedomajot kahdu reis teatri un weefibas-wakaru isrihtot. Sche sinotajeem tif to atgahdinu, ka teatra un weefibas-wakara isrihtofchana naw wis draudses skolotaja amata-peenahlumis un usdemumis, bet privat-leeta, kuru ari privat-persona war isrihtot. Waj tad skolotajs ween war buht teatra un weefibas-wakara isrihtotajs? — Turpreti dseedaschana ir zita leeta; to newar wis katrs wadit un isrihtot. Tadehl labi buhtu, ja muhsu zeen. draudses skolotajs dseedaschanas beedribu dibinatu; to gan no wina drihtstetu pagehret; bet ja winsch to negrib — usspeest ar newar.

Schejeenes zeen. mahzitajs A. k., ka muhsu paschu tauteets buhdams, gan labi atstihst sawas draudses un tautas waijadshibas un ne kad naw gaismas un brijwibas pretineeks, ka to „kahbi Beswaineeschi“ daudshina. — Muhsu zeen. mahzitajs ne-atlauj skolās teatri un weefibas-wakarus isrihtot, pirmā kahrtā tadehl, ka bihtahs no nefahrtibahm, kas pee tahdeem „meegaineem un ne-igllihoteem kautineem“ — ka sinotaji B-schus behiwē — driht war notift. Otrā kahrtā tadehl, ka daschi draudses lozekki mahzitaju luhds, lai skolās ne-atlauj isrihtot. Un treschā kahrtā tapehš, ka angstala basnizas waldbiba to aishleeds. Ja zita weeta teatri un weefigu-wakaru isrihtot, tad mahzitajs nemas tam naw preti. Ka mahzitajs kahdu reis ir aishbrauzis ar weefiga-wakara isrihtotajeem „ishahrtees“ — ir notigis tapehš, ka winam, proti mahzitajam, ir nahkufe juhdsiba par nefahrtibahm un luhgschana lai to ismekle. Bet kad mahzitajs tur ne kahdas wainas ne-atrada, tad bija pilnigi meerā. Ja mahzitajs no sewis buhtu tif leels pretineeks, tad jau winsch ar isrihtotajeem zitas reises ar buhtu bahrees, jo nebija jau pirmo reis weefigs-wakars B. muischā. — Naw wis teefa, ka tagad daschās nahburgu draudses skolās istabā teatri spehle un mahzitaji pee tam labpraht peedalahs. Konzertes un weefigu-wakarus gan isrihtot skolās istabās, bet ne teatri. Senaf gan daschās skolās teatri isrihtoja, bet tagad nē.

Waj tad skolās-istabā ween war teatri (un weefigu-wakaru) isrihtot? —

„Skolās-istaba ne majaf swehrta ka basniza.“ Ta spreesch daschi skolotaji, un mahzitaji kala: „Skolās-istaba ir behrnu basniza.“ Lai nu gan zaur teatra isrihtofchana skolās-istabai swehtums neteel atnents, tomehr teizami nawa, tur teatri isrihtot.

Par muhsu B. skolahm wehl sewischki tas peeminams, ka daschās no winahm preeksch minetahm isrihtofchana hm ir par masahm un nederigahm. — Kur preeksch tahdahm isrihtofchana hm nawa ihpaschi sewischki gahdata ruhma, tur tad walsts-namds jeb teefas mahjās ir ta rittigakā isrihtofchana weeta. Ratra walsts-mahjā atrodahs weena

leelaka istaba preeksch walsts-fapulzes; ja schi wehl nehuhtu preeksch tam deesgan deriga, tad to war pahrtaisit un par derigu eeriftet, ka to daschās walsts jau ir darijuschās. — Kamehr nawa kahrtigas un derigas ruhmas, tamehr newar pats kreetnafais wadons ne lo kreetnu isbarit. Masā un nederigā rumā newar kahrtigi isrihtot, un preeksch labdari-geem mehrkeem ir gauschi mas eenahtums.

Naw teefa, ka lumedinu rahditaji schihdini schejeenas apgabalu beeschi ween apmekle un ar saweem neeku jofeem daudš wakarus notehre. Tif us B. tirgeem mineti schihdini daschu reis atklist un pee winu neeku jofeem nem dalibu ne tif ween B-schi, bet ari ziti. —

Zaimiga familija. (St. lp. 384).

no nahburgu draudsehm — kas turgū atrodahs. Zif daschus seemas wakarus notehre skatitajeem, tas tilai ir sinams „kahdeem“ bet ne wiseem B-scheem.

Reidsot wehl jums — „kahbi B-schi“ to atgahdinu, ka negribu juhsu wehleschana hm sfaugis buht, bet us to leeku maj zeribas, ka juhsu preekschneeki par jums ruhpeees, kamehr juhs paschi wehl snaudiseet.

Ne dr. skolotajs, ne mahzitajs jums isgahdahs ruhmi preeksch teatra un weefigeem wakareem. Ta ir jagahdā jums pascheem. Uf klaja lauka, apasch debejs, newar ne lo isrihtot no minetahm buh-

ſchanahm. Kad peeklahjiga ruhme buhs, tad wareſeet ari beſ dr. ſkolotaja un mahzitaja ſhini ſina laut ko iſdarit.

Bet wehl gribeju ko peeminet: Waj tad J. apgabalā teatris, weefigi-wakari un grahmatu-krahtuwes til ſweſchi un nepaſiſtami putni, kā juhs to ſinojeet? — Es domaju, nebuhs tihri ſweſchi, jo juhs jau peemineet kahdu weefibas wakaru, no privat-perſonahm iſrihtotu. Tad taf laikam buhs kahds gaiſmas-ſtarinſch ari J. apgabalā eeſpruzis. Baldees Deewam, tad jau druſzin buhs gaiſma! — Ne til ſchis weenigais weefibas wakars J. apgabalā iſrihtots, ir wairaf. B. muiſchā J. apgabalā pehbejōs pahra gabōs — ja nemaldos — 5 waj 6 reifes teatris un weefigs wakars iſrihtots. Tapat R. walſti ir pagahjuſchā gadā 3 reif teatris un weefigs wakars iſrihtots. Schini paſchā rudenti R. R. walſti l. konzerte un weefigs wakars iſrihtots. Ari grahmatu krahtuwes J. apgabalā atrodahs. R. walſti N. ſkolā ir grahmatu krahtuwe, kura jau no 1871. gada paſtahw, un kurai ir wairaf ne kā 600 grahmatu un wairaf ne kā 100 paſtahwigu laſitaju. Schini paſchā gadā tifa J. walſts ſkolā otra grahmatu krahtuwe eetaſita, kurai ari laba data grahmatu. — Lai nu gan ſchee peemineti iſrihtojumi ir maſi un kā eeſahlot, naw beſ kludahm, un naw no preeſchneekem (dr. ſkolotaja un mahzitaja), bet no privat-perſonehm iſrihtoti, tomehr par wineem ari juns „kahdeem J—ſcheem“ wajadſeja ko dſirdet, ja juhs nebuhtu ſnauduſchi tumſibas-meegā.

Kad nu juhs pee minetahm iſrihtofchanahm ne-efat nehmuſchi dalibu, nedſ par klaufitajeem, nedſ par daritajeem, un no tahm it ne ko neſineet, tad neſpreeſchat pehz ſewis par ziteem un nedomajeet, ka wiſi J—ſchi tāpat ſnauſch kā juhs.

Redakzijas peeſihmejumus. „Kahdeem Beſwaineeſcheem“ attaiſnoſchanos paſcheem aſtiahdami, mehs no ſawas puſes atronam par wajadſigeem ſchahbus peeſihmejumus: Ahtrakti japeenem, ka ſkolotaja peznahkumā gan ſtahw, dſeedaſchanu neween pee ſkolos-behrneem koft, bet ari dſeedatajus ſawahſt ſem ſawas wadiſchanas, ne kā tas, ka winam to „newar uſſpeeſt.“ Walſts likuma gan naw, pehz kureem to waretu „uſſpeeſt.“ bet fur draudſes etifſee zenteeni jaſemē un jawairo, tur to buhs darit ari beſ uſſpeeſchanas. Kas tad to lai dara, ja ſkolotajs no ſchi darba gribetu atrautees? — Par minetahm iſrihtofchanahm ſkolos-namōs mehs jau daudſfahrē eſam runajuſchi un paleekam ir tagad pee ſawahm pirmajahm domahm, proti ka godigas ſanahſchanas ſkolos-namā ne pehz Walſts-, nedſ ari pehz peeklahjibas-likumeem nebuhtu leedſamas, ja zaur to ſkolos noluhſi neteel ſaweti un ja pagastam zitur derigas weetas naw. Mums leefahs ari, ka naw teizams darbs, pagasta eedſihwotajus ſawet godigōs un attautōs preefōs un tos pehz wezā paraduma dſiht uſ frogu. Tos teikumus: „Skolas iſtaba naw maſaf ſwehta kā baſniza“ un „ſkolos iſtaba ir behrnu baſniza“ —ts“ l. nahſees gruhti peerahdit par ne-apgahſchameem. Pehz muſſu domahm baſniza, kas taſſchu ir Deewa nams, ſawa ſwehtumā dehl ar ſkolos-iſtabu nebuht naw ſalihdſinama, ja baſnizu negrib nolli ſemakā fahrta, ne kā tai peenahſahs. Skolas nams, iſheem wahrdeem ſakot, ir behrnu mahziſchanas un audſinaſchanas nams, kas naw nedſ ſwehtahs nedſ neſwehtahs kā kura katra kriſtiga mahja, kā kaſarmes, fur ſaldatus munſturē un mahja ſinibu eeſahlumōs, ka amatneeku mahziſchanas-weetas jeb kā kura katra iſtaba, fur gara attiſhibu, labu likumu un praktiſku iſweizibu zel un ſemē. Minetee teikumi ir ſazereti no teem, kas ar waru grib taſnibu paturet, un ja tos gribetu aſſiht par pareiſeem, tad toti weegli buhtu peerahdams, kā ari teatra nami ir „ſwehtas“ weetas, jo tanis toti beeſchi peeſauz Deewa wahrdu, dſeed pehz garigas meldiſas un reiſehm ari iſrahda peſitaja zeeſchanu re. Nebuhs jele kahdu leetu nemt pee mateem un noſtahdit uſ wiſafako fanti. — Mehs preezajamees, ka „—ts“ l. N. mahzitajam dod til jauku leezibu, bet ne-iſprotams mums taſſchu ir un paleek, ar kahdu eemeſlu un pehz kahda likuma winſch brauzis ar iſrihtotajeem „bahrtees“ un „iſmeklet“ nefahrtibas, kas weefigā wakara eſot notikufſch! Tas ir polizejas darbs, ne mahzitaja. Kad mahzitaji wiſur brauktu „bahrtees“ un iſmeklet nefahrtibas, kas frogōs, klubu-namōs un zitur laufchu ſanahſchanās noteek, tad teem buhtu til ſemigis darba laufs, ka wini mahzitaja iſteem darbeem it droſchi waretu ſajit: „Ar Deewu, miſho wiſna kaln!“ Sinams, tad wineem ari wajadſetu buht iſrihtoteem ar polizejas waru, bet lihds ſchim Baltija tas likums wehl naw paſiſtams, pehz kura mahzitajeem buhtu jeb kura polizejas-wara dota, beſ ween

mahju un widmes polizejas, fur mahzitaja muiſchāi ir paſtahwigs pagafſts, bet ir ſchini ihpaſchibā winam likumi nepeefſchir „iſmekleſchanas“ teeſibas. Buhs gan janogarda, ko N. mahzitajs patſ par ſcho leetu ſaka, jo mehs it nebuht neſpehjam tiſet, ka winſch teeſcham buhtu uſ-nehmees mineto polizejas-darbu.

Daschadas ſinas.

No eefſchjemes.

Peterburga. Paſta-departementis atgahdina, ka uſ wehſtulehm un ziteem ſuhtijumeem pee kara-pulkeem winpuſs Balkana beſ ſchi uſ-rafſta „Въ дѣяствующую армию, wehl jauſdod: pee kahda pulka un pee kahdas kara-ſpehla waldeſ, ſuhtijuma ſanehmejs peeder un ihpaſchi ar leeleeem burteem kreamu walodā jauſrafſta ſchee wahrdi „За Балканы.“

— Par walſts-telegrafu oktobra mehneſi eenemti 521,541 rublu. Schogad ir pa wiſam lihds 1. nowembrim eenemti 5,287,618 rublu; 416,690 rublu wairaf, ne kā pagahjuſchā gadā tani paſchā laika.

— Oktobra mehneſi ir wiſā walſti zaur uguns-grehkeem par 10,499,701 rubl. ſlahde padarita. Ihpafchi Njajanes gubernā ir pa wiſam leelaka ſlahde notikufe, kas iſtaija 1,069,442 rublu.

Pa wiſam bijuſchi 4418 uguns-grehki; 789 gadijumōs ir uguns zaur peeliſchānu iſzehlees un 2651 gadijumōs naw bijis eeſpehjamſ iidibinat, no kam uguns zehlees.

— No Eſuworin k. Kreamu walodā iſdotā kalenteri preeſch 1879. g. ir redſams, ka Peterburgā iſnahſ pa wiſam 97 daſchabi laif-rafſti. Abonentu ſkaits gubernās par paſtu ir 257,000, kas kopā 2,380,000 rublu maſſaja. Uſ latru no tahm 15 deenas-awijeſhm, ko gubernās iſſuhtita, iſnahſ uſ

1) „Sin Dteſchewa“	17,512	abonenti ar 140,096 rub. abon. nauđu.
2) „Nowoje Wrenja“	11,387	„ 193,579 „
3) „Bram. Weſnik“	11,181	„ 134,172 „
4) „Soloſs“	10,983	„ 186,711 „
5) „Telegraf“	7,865	„ 39,325 „
6) „Ruſſ. Zurnal.“	5,163	„ 38,712 „
7) „Nowoſti“	4,663	„ 41,967 „
8) „Ruſſij Mir“	3,524	„ 49,436 „
9) „St. Pet. Herold“	2,930	„ 41,020 „
10) „St. Pet. Wedomoſti“	2,726	„ 46,342 „
11) „Birſch. Wedomoſti“	2,191	„ 37,247 „
12) „St. Pet. Zeitung“	2,073	„ 29,022 „
13) „Pet. Liſtol“	1,588	„ 14,292 „
14) „Pet. Gaſeta“	1,328	„ 11,952 „
15) „Journ. de St. Pet.“	1,056	„ 23,232 „

Widſemē ir ſch. g. oktobra mehneſi 40 uguns-grehki bijuſchi un ſlahde iſtaija 63,479 rublus. 6 weetas ir zaur peeliſchānu uguns zehlees un 3 weetas pehrtons eeſpehtris.

Kurſemē ir ſch. g. oktobra mehneſi pa wiſam 22 uguns-grehki bijuſchi un ſlahde iſtaija 24,402 rubl.

Talſe. Sch. g. 17. dezembri Talſes uguns dſehſeju beedriba ſwinehſ ſawus 10 gabu paſtahweſchanas-ſwehtkus.

Tukuma. Agraf minetās Wahzu awiſes „Tudumer Anzeiger“ pirmais numurs ir iſnahzis 16. nowembri. Awiſes iſdewejs un apgahdatajs ir drufatawas ihpaſchneeks C. Sieslaka k. Zelgawā, atbil- doſchais redaktors N. Detlowſky k. Awiſe iſnahſ weenreiſ nedetā un maſſā par gabu ar peeſuhtijchanu 2 rubli. Wehlam jaunai awiſei labas ſekmes.

No „Kurſemes widuſſcha“ mums peenahſ ſchahds rafſis, ko mehs, daſchā weetā pa-iſſinatu, zeen. laſitajeem paſneedſam:

Augſti zeen. redakzija! Iſg. ned. num. atbildēs laſijam redaktora k. pateiſchānos par iſſajitu aſſiſchānu par rakſteem amata-wihru zel- ſchānas leetā. Peedonat, ka mehs ar ſcho „aſſiſchānu“ ko labaki gribetum ſaukt par ſirſnigu pateizibu, nahkam til wehlu. Bet las par to, Latweetis jau eeradis gaidit un zeen. redaktora k. taſſchu Sweedris naw. Gribejam wiſpirms ſajit, ka wiſ tee min. rafſti „Ball. Semf.“ bija neween derigi, bet ari toti wajadſigi, un kad mums

no freds janofchehlo, ka tahdâ finâ jau fenaf nefinaja strahdat, tab mums no otras pufes atkal japreezajahs, ka pat jau tee Kihneefchu muhri fahf gruht, kas lihds fchim muhfu laifkrastu redakzijas weenu no otras fchihra. Mums gan isleefahs druzjin fweefchadi, kad p. p. „Balt. Semf.“ redaktors „Mahjas weefi“ mahza tautu, kâ tai godam ja-isleeta toti swariga teefiba, bet teizami tas ir un paleef, jo ihis tauteetis teefcham neprafigs, fur un kâ es fawai tautai kalpoju, bet kalpos tai wifur un wifadi. — Mehs zeen. Mathera f. ihpafchi par to pateizamees un peemingam tē ari, ka mums fchini leeta toti patihkamas finas no Igaunu pufes peenahfufchas. Tureenes Wahzu awifes uf-flawē Mathera f. „atlahto wehstuli“ par toti derigu un ufaizina Igaunu awifes, lai tahs pehz ta ir faweem lasitajeem pasneeds ifflaidroschamu, kâ pee amata-wihru zelfchannahm ja-isturahs. Kâ ari fchejeenes Wahzu awifes fcho „wehstuli“ godam minejufchas, warbuht wif „Balt. Semf.“ lasitaji nefinahs. — Tas wifs padara leelu preefu; bet zit dsiki janofkumft, kad eewehro, ar kahdu naida-prahtu un ihgnumu pafchi Latweefchi isturahs pret faweem brahleem, kas zaur nopeetneem puh-lineem un ihstu tautas mihlestibu teefcham wispahrigu pateizibu ispel-nijufchees! Ar leelu ufmanibu mehs efam lasijufchi tos stihdu-rakstus starp „Rigas Lapu“ un „Balt. Wehstnefi“ un Balt. Semkopi,“ fchini pafchâ leeta, un negribofcheem mums jaleezina, ka atkal jau Dihrika f. awifes ir welti trofni darijufchas, stihdu ufshufufchas un pee tam mehginajufchas Mathera kungam tani finâ zelt neslawu, ka winfch esot pret Latweefcheem strahdajis un tos nizinajis. Tas naw teefa. Tâ fatot katru wahrdinu „Balt. Semkopi“ mehs — wairaf wihru kopâ — efam nofwehru fchi un neweena ne-efam atradufchi pret tautu. To fazihis gan ari ziti, kas fcho leetu ar ufmanibu eewehroju fchi. Turpretim „Rigas Lapu“ („B. W.“ tamdeht nekriht swarâ, kâ tas, kâ jau alafch tahdas leetas, no „N. L.“ tapina) daschâ labâ weeta ir toti mifejees. Zeekahs, ka tee fungi tur muhfu buhufchanas tatschu pa maf pasihft. Nebuht ne-eelaisdamees mahzitōs stihdōs par partijahm un zitahm tahdahm buhufchanahm, mehs tifai peefihmefim, ka pat wehl pehz tif daudj ifflaidrojumeem daschōs pagastōs amata-wihru zelfchanas ne-noteef pilnigi fwabadi un atklahti, bet ar dasch daschadahm draudeschannahm, apfpeefchannahm un pee aiftaiftahm durwihm. Waj teem „N. L.“ kungeem nepatiftos atnahft pee muhfu ufraugu teefahm, tur tee redsetu un dsirdetu, zit daudj nekahrtibu wehl ja-iffpreefch! — Ir pilnigi teefa, ka muhfu tagadejee pagasti pret zitreisejeem ir kâ deena pret nafti. Bet waj tab nu tif ahtri paliks pilnigi! Pa-ees wehl daschs labs gads, lihds laupagastus warehs ufsteift tâ, kâ „N. L.“ to dara. Neba ari wif pagastu waldneeki ir bes pafchigeem zenteeneem un jau zaur zilweku dabas daschadibu ronahs daschada atfihfchana, faprafchana un isdari-fchana. — Warbuht ka wifs tas, par fo tagad bija toti plafchi japahrfpreefch, jau buhtu pahrwarets, ja pa teem 12 gadeem, famehr jaunee pag. likumi spehlâ, zaur awifehm buhtu wairaf kas darits; bet tas nu reis naw notizis un jadara tagad — fadehft tam ufbrukt, kas puhlejahs?! — Muhfu pagastâ — tas ir weens no teem leelafajeem — preefch 3 gadeem wehl zehla „pa wezo modi,“ t. i. katram faujejam bija pa reisai ja-eet aisdaritâ iftabâ fawu balfi nodot. Mafch bija kihwis, ne-ufstiziba un karftas afinis. Schogad pagasta-walde bija pirmâ, kas M. f. rakftu atfina par riktigu. Wina lifa flaiji wehlet un mums ir — pilnigs meers. Mehs wehletumees, ka ari starp muhfu laifkrasteem reis rastos meers! Daschi pagasta amata-wihri.

No Augfch-Kurfemes mums fino: Schogad oktobra un nowembra mehnefcheem tuwojotees daschi wihri, kam Latweefchu atihstiba rubp, bija fpalwinas tezinajfchi rakftidami un derigas mahzibas laif-rakftōs nodrukadami waj lifufchi nodrukaf, kâ pagasta amata-wihrus buhs eewehlet. Tē wineem tab nu — warbuht par eepreezinafchamu — waram finot, ka pee mums Augfch-Kurfemē fchahs pamahzifchanas un ifflaidroschanas nefa labus augtus. Daschi pagasti fcheem padomeem peekrita un preefch atwehrtahm durwim, publikas klahtbuhfchana, fawus pagasta amata-wihrus eewehleja. Zaur tahdu atklahjibu daschâ pagastâ ifnahza pa wifam zitadas buhufchanas: nobira wif bijufchee pagasta amata-wihri, no leelafâ fahfot lihds mafafajam; tas wehl ne kad nebija peefihwots! Bet waj tas ari buhs labi darits, waj jaunōs eewehleja labafus ween, tas ir jautajeens, uf fo tagad wehl newar atbildet, to tifai laifs israhdihs. Bet labums, kas no fchahdas reformas zelahs, jau tagad ir faprotams. Neufstiziba un fuhdhibas par neriktigu balfu

fanemfchamu juhō zaur fchahdu eewehlefchamu. Rats wehletajis klahtbuhdams dsird, kahdi teef wehleti. Pat balhs war iffaitit. Ja tab nu pagasts neteef kreetni waldits, tab tas pats wainigs, ka eewehl wihrus, fo labi nepafihft.

Labi gan daritu Latweefchu wadoni, wiswairaf tee, kas likumu prateji, ka wini ari turpmaf likumus pa kahdam gabalam, kas gruhti faprotams, ifflaidrotu. Pag. teef. peefehd. J. St.

Si Maj-Salazas mums fino, ka tur par mahzitaja palihgu eezelts wezâ mahzitaja, Rüglera f. dehls, kurfch fawu amatu teizami zenfchotees ispildit. — M.-Salazeefchi ifgabju fchâ gadâ ufzehlufchi jaunu draudses fkolos namu, kurâ fkolotajis Ginzemberga f. un wina palihgs Muifchneeka f. ruhpiigi strahdajot, pagasta behrnus mahzidami pat ari augstakâs finibâs. Ir daschâ zitâ finâ Maj-Salazeefchi fteidsotees kreetneem foleem uf preefchu, un atmetot daschu labu netikummu, kâ p. p. wafafchangs „pee meitahm“ ic. Par tureenes plauju zeen. finotajis rakfta tâ: Ar plauju waram, paldees Deewam, pilnigi meerâ buht. Seemas fehja stahw fmuti, ahboltinfch fagreesees flotinâs. Wafarejs ir ari wispahrigi labs bijis, tifai lini ir plahni ifdewufchees. Dascheem tahpî tos pa wifam nomaitaja un pat ne fehllas nedabuja atpakaf. Ari faluas julija mehnefi daschâ widu apfaldeja: linus, seemas kweefchus, kartupeku-lakftus, firmus un grifus. Schogad ifnahfs wahja grifu putra, ja pasihstamahm wahritajam nebuhs labs prahts. No Maj-Salaze dseedataju beedribas dabujam fch. g. 24. feptembri wezajâ basnijâ garigu konzerti dsirdet. Nets atgadijums pee mums. Eenehmums bija nolemts preefch kurlmehmas meitinas fkolofchanas, if M.-Salazes draudses. Klauftaju bija pa pilnam. 3. oktobri nodega Seleeefchu Leijas-Kantes gruntueeka dsihwojama ehfa, kas bija ar riju faweenota un tamdeht ari daudj labibas un lopu bariba fadegufi. Zeram, ka wina tuwalee lihdszilweki mehginahs wina nelaimi mafinat. Ari if Jaun-Mteefchu pagasta jafino par kahdu behdigu gadijumu. B. mahjâ puifens firgu dsihdams, ufsehbees uf linu-fufchanas mafchines welbomi un apreibis eekritis starp rata-kemehm un fpoli, fur tas fawu jauno dsihwibu nobeidsis. — II.

Igaunija oktobra mehnefi bedhs 10 reifes un flahde iftaifa 9277 rublus.

Mafkawa. „S. J.“ fino, ka Mafkawas atrasto behrnu namâ no pagahju fchâ gada ifdoti 1,172,830 rubku 94 kap. Ufnenti ir 13,349 ahrlaulibas- un 173 laulibâ dsimufchi behrni. No fcheem ir laupagastōs apfopti 9664, wezakeem atdoti 122, un mirufchi 2814 behrni. Zaurmehra rehkinot katru deenu ir ufnehti 34 behrni. Wakoti ir pa wifam 10,640 behrni. Peenemto fihditaju ftaiftis iftaifa 12,312.

Wilna. Tureenes polizeja apzeetinajufe diwi Schihdus, kas ar 10-rubku pakafkafifchamu nodarbojufchees.

Piotrkowa. Tureenes gubernâ esot pahraf lehns rudens. Daudj apgalbōs ir pufes un anglu-foki otro reifu seedejufchi. Sloto muifchâ ahbeku-foki wehl otro reifu angls nefufchi.

Rfchewa. Nefen ir tureenes katedrale ufslaufsta un aplaupita. Sagto leetu wehrtiba fneedsotees lihds 3000 rubku.

Politikas pahrfkats.

G. M. Rigâ, 27. nowembri. Uf muhfu mihkōtâ Keifara wahrdeem, fo Tas eewehrojandōs brihshōs runâ, neween wifa Kreewija, bet ari wifa Ciropa leef leelu swaru, un pareifi, jo ne kad wehl Kreewijas Zars naw welti runajis, — miljoneem ufstizigu Walfis pilfomu ir katrâ bri di gatawi, katru burtu no fawa Augftâ Semes-tehwa wahrdeem ispildit. Preefch kahdeem 2 gadeem Keifars Alefanders II. Mafkawâ pasludinaja, ka Wina prahtâ un nodomâ stahw, Balkana pufjalas nelaimigos kriftitos atfwabinat no gruhtâ Turku-juhga. Mehs finam, ka tas ir peepildijees. Schoreif muhfu Semes-tehws 20. nowembri uf Mafkaweeefcheem ir runajis fchahdus fwarigus un eewehrojamus wahrbus:

„Preezajos, pats waredamōs ifteift Mafkawas kauschu kahrtahm Manu firfnigo pateizibu par labdarifchannahm pagahju fchâ kawa. Juhfu preefchihmei fteidsahs pakaf wifa Kreewija. Es zeru, ka

galigs meers ar Turkeem drihfi tiks parafits. Pateizos par padewibas juhsmahn, kuras juhs parahrijast par behdigeeem notikumeem Peterburga un zitas Kreewijas weetas. Es tizu, ka schihs juhsmas nahza no firde un zeru, ka juhs tahs, kad Manis wairs nebuhs, pahrzelseet uf Manu dehtu un wina pehznahzejeem. Es pataujow uf juhsu peepalidhsibu, lai jaunus laudis atturetu no bailiga zela, uf kuru neustizigee laudis winus wilina. Lai Deews mums pee tam palidhs un dod mums firde meeru, redsot dahrgas tehwijs meerigu attihstichanos uf likumiga zela. Zaur tahdu zetu ir apdroshinata Kreewijas nahlama wawa, kura tik pat dahrga Man, ka ari jume."

Meeru mums paslubina schee Keisara-wahrdi, un meeru mehs waram sagaidit, jehschu tas wisgaligi wehl naw noslehgts, jo Augstais Rungs un Keisars issala zeribu, ka wisgaligs meers ar Turkeem drihsumu kluhs noslehgts; meeru wehlejahs Keisara Majestete, meera mums — pehz Wina wahrdeem — ari wajjaga, lai dahrga tehwijs uf meera un likumu zela kahrtigi waretu attihstitees. Un neween meeru uf ahrpuhi, bet it ihpafchi ari meeru un meerigu dshwi paschu mahjas muhsu mihlotaies Semes-tehwe wehlejahs un aizina wisus ustizigos pawalstneekus, lai tee Walsts-waldibai nahf palihga, apmaldijuschos jauneklus apturet un no samaitaschanas un posta zeleem atsault atpakal uf kahrtibas zeleem. Lai schee wahrdi tad ari eetu pee firde wiseem pawalstneekem; lai tee ari muhs, Baltijas eedsihwotajus, fataitstu gatawus, ka alasch buhtum nomoda, ka tahs launus un breefmgas wiltus-mahzibas, kas schinis laikos Wahzija, Spanija un Italijs til daudf launu auglu atnesuschas, ari pee muhsu garigi wahjateem lihds-eesihwotajeem ne-atrasiu isdewigu semi; ka muhsu gubernas ari turpmal spihdetu Semes-tehwa augsta kronti zaur ustizibu un istu meera un kahrtibas-prahtu, ka lihds schim! Uf to muhs wisus lai spehzina Deews un istia tehwsemes mihlestiba, istis un dedsigis patriotisms! Ta turedamees mehs sawam til gruhti pahrbauditam Semes-tehwam padarifim preeku un ari no sawas puses peepalidhschim, ka peepilditos Wina augstee wahrdi par Kreewijas nahtoscho spehtu, kas tikpat Winam, ka ari mums wiseem ir dahrgs.

Tik pat Maslawu, ka ari Peterburga Keisaru wijas kauschu kahrtas fanehma ar besgaligu gwilefchanu un leelu godu. Tik pat weena ka ari otra galwaspilsetha dimdeja un notrihjeja no tuhstots-balsigas fweizinaschanas, ar to winas eedsihwotaji, mihloto Keisaru un Kreewijas Labdari atkal eeraugot, parahdija sawu dsiki sajusto preeku. Un wisa Kreewija preezajahs lihds ar wineem, ka winas Augstais Sargs un ustizigais Wadons spirgts un wesels pahrnahzis sawas mahjas, noslehdees atkal uf sawa augsta waldibas-krehsla pascha galwas pilsetha, no kura mehs til daudf labumu un fwehtibas efam fanehmuschu.

Darbi, kas wisgaliga nolihguma deht ar Turkeem pastrahdejami, pehz minetas Keisara-runas drihnum ahtri ejot uf preekschu. Leelahs, ka tee ihpafchi ari Konstantinopoli gahjuschi pee firde, un ta tad zerams, ka ari tur nu jo nopeetnaki fahls domat uf Berlins lihguma ispidilschanu, tik pat pret Kreewiju, ka ari pret Montenegriju, Serbiju un Greakiju. — Jaunaja Bulgarijas walsti waldiba sem Kreewijas weetneeka wadischanas alasch jo wairaf nodibinajahs. Up jaunu gadu wehlehs jauno firstu.

Wahzijas firmais Keisars ir pahrnahzis sawa galwas pilsetha un usnehmis atkal waldischanos darbus, sawam dehtam, trona mantneekam, pateidamees par wina weetas usihtigu un teizamu ispidilschanu.

Austrija wehl arweenu eefschigas rihweschahanahs starp Ungareem un waldibu un starp weenas un otras walsts datas weetneekem parlamenta.

Italija nekahrtibas zehleji alasch jo wairaf teel apspeesti. Ismekleschana esot loti plachumu peenehmufehs.

Afganistanu Angli weenumehr uswaredami ejot alasch jo tahlaf, bet ihpafchi eewehrojamas finas lihds schim wehl naw atnahkuschas t. i. wehtis, kas jinotu par fahdu swarigu pahrwehrschantis kara-laufa jeb Afganistanas walsts buhschana.

Wisjaunakas finas un telegrami.

G. M. Rigu, 28. nowembri. Anglu telegrafis fino, ka Afganistanas emirs Schir Ali nu atbildejis uf Anglijas beidsamo rakstu, laitam redjedams ka winam schoreis nahktees gruhti atturetees pret Anglu pulkeem. Schini atbidete emirs issaidrojet, ka winasch pret Anglu-Indiju ne tad ne-esot strihdu zehlis un ar to ari nestahwat dumpi. Je tagad winasch wehlotees atkal meeru un esot galaws, Anglijas pagedrejumas ispidit, jif winam kas eespehjams. — Buhs janogaida, waj schihs finas israhdisees par pateefigahm. — No zitas puses atkal fino, ka Anglu kara-pulkeem weetahm nahkotees wijai gruhti, Afganistanas kaluus, eeceijas un zitus dabas-scherektas pahrspeht, ta ka tahlati newarot eet. No lahbas eewehrojamas kaujas ir lihds schim brijsham wehl nesino. — "Destautistlas (t. i. stahdigas wispahrigas sozial-demokratu) sabeedribas" galwas sehdeklis esot Njujorka, ka no dascheem papihreem redsans, kas atnemt trim pee Spanijas robescham fakerteem whreem. Spanijas ministri dabonot flepenas wehsteles, kuras teem nahwe peedraubeta, ja pee tehmina fleplawas ispiditu nahwes-spreedumu.

No kara-laufa pahrnahkuschu 3. sapersu bataljonu Rigu fanehma ar wijai leelu godu, pee lam ari Latweeschu beedriba nehma dalibu. 25. now. rihda agri bahnuhst sagaiditi un ar brofastu pameeloti, saldati kluma pawaditi uf kasarmehm, tur uf teem ari pusbeneas maltiti gaidija. Watar pee latebrales bislaps notureja Deema kaispischanu, pehz lam bataljona karogus puschoja ar lawru kronem. Rigas Kreemi tam pasneehja sahli un maifi uf subraba blobu un komendantam subraba kroni sc. Wehrmana darsa saltatus un ofizeerus pameeloja atkal ar maltiti un wataru preeksch wissem bija Wahzu teatris isrihlots. Pilsetha bija apugimota, eelas pliwinajashs karogi un leels kauschu pulks staigaja no weenas malas uf otru gwiledams un preezadamees. Nahtoscha num. pasneegim jo sishlitas finas.

Atbildes.

- W. P. — K. L. fl. „S. gaud.“ itin jaulas, warbust attihsees ruhme „Peelikum.“
- T. A. „Par musilas mahzibu W. sem.“ ar mihfu prahtu usnemim.
- Leel-Gserneckam pateizamees par laipnu finojumu Sobgala deht. Gan jau dabufim.
- T. M. — P. Mahzitajs Jums ne-apstela „Balt. Semkopi“ un „Peelikumu.“ Juhs it labi finat, ka muhsu seen. mahzitateem pahrlaktu daudf darbu, tadeht luhdsat pagasta-wezalo un strihwera fl. — teem til daudf wawas jau gan buhs.
- K. K. Schlagunē. Ufsonat sawu istu, nemis schahdu tahdu peenemt wahredu, ja gribat lai espedijija wehlechanos preepiba.
- J. St. — S. „M. w.“ mineto rakstu nesa pirmal, tadeht ka mums to nedel nehja ruhmes. Neba par launu, ka lahdu finojumu nodrudā wairalas awises.
- J. P.—U. — W. A. Uf muhsu walsts pretineeku nedarbeem statidamees juhs gribat lihds ar wineem peesobot muhsu kareimus krimas kare, kas ta laumas zihnijas par dahrgo tehwiiju! Apschelosjatees!
- J. K. — Ruhjenē. Mums leelahs, ka ar eesuhitto stubinajumu lahda personija aishnemshana nodomata, tadeht nosalat, kas ar juhsu rubli lai noteel.
- K. K. — E. Pateizamees par suhtijumu, bet leelat jete Brenzi meera! Ro nu nabadstnam scho newainigo preeku padarist ruhthu. Awisi dabofit.
- G. Kriwan — Rigu. Loti preezajamees, ka ir Jums naw truhzis frsnigu wahredu Rig. Latw. beedribai uf winas 10 gadu pastahwibas-swehtkeem, bet ir jau beesgan rakstis. Gan jau mums wiseem isdewiga brijshu netruhks, winai ari uf zitabu wihi parahdit ustizibu un draudfihu prahtu.

Andeles-finās

(Benas te usdotas pehz naudas-kursa, 28. nowembri).

Vini (par birlawu): krona 46 lihds 48 rub., brahla 35, dreibanta 25, dreibanta brahla 18, Bernawas nuifshas-dreib. 50, Bern. dreib. 44, Bern. brahla 36 r. **Vinn-schklas** (par muzu): krona 10 1/4—10 3/4 rub., preeksch klas (108 mahz.) 8 rub. 10 kap. **Tabiba** (par pudu jeb 40 mahz.): Rudsi, schahweti (120 mahz.) 88 kap., 118 mahz. 86 kap., 116 mahz. 84 t. **Reesch**: diwtanschu (110 mahz.) 90 kap., 6 kauschu (104 mahz.) 90 kap. **Musas**, schahwetas (70 mahz.) 67—68 kap. **neschahwetas** (80 mahz.) 78—76 kap. **Kweesch**, loti labi, par 21 1/3 garnizi 385 kap. (wahja andele). **Sirni** 300—375 kap. **Kartupeki**, ta wisangataka zena par osh-lapineem, 125 kap. **Chdamas-leetas**: zuhlas gela par 20 mahz. 260 kap., schahweta 3 rub. 80 kap., sweests 640 kap. **Sahls**: smalka sartana 9 rub. 50 kap., small. baltā 9 rub., atmina sahls 10 rub. **Sisses** (par muzu) 10, 12, 14, 16, 18, 20 rub. **Majas**: 6 rub. 50 kap. **Wapu tabats** (par birlawu): melnais 20 rub., bruhnais 19, gaischi bruhnais 18, zigaru tabats 30 rub., machorta 18—20 rub. **Matu-smehre** (par pudu): eeshschemes 2 rub. 40 kap., Belgijas 2 rub. 80 kap. **Deguts** (par pudu) 2 rub. **Trahns** (par pudu) 6 rub. 50 kap. **Petroleums** (par pudu): Amerilas 260—280 kap., Kreemu 230—250 kap. **Dselis** (par desmit pudeem jeb birlawu): Pinnu laktis ds. 22 rub., Kreemu ds. 18 rub. **Seepes** (par pudu): Peterburgas dselstenas Schutas, 5 rub. 20 kap., raibas I fortes, 4 rub. 80 kap., II fortes 4 rub. 20 kap. Rigas Briegera I fort., dselstenas 4 rub. 60 kap., II fort. 4 rub., raibas I fort. 4 rub. 20 kap., II fort. 4 rub. **Stwezes** (par pudu): tauhu 7 rub. 80 kap., palma 7 rub. 70 kap., sterins (stehreles) 11 rub. 30 kap. **Zufurs** (par mahzinu): galwu 3. (rasinade) I fortes 16 1/2 kap., II fortes — kap., smalkais (Sawana) 13 1/2 kap. **Kafeja** (par mahz.): pehru 58—64 kap., Rubas 52—58 kap., Laguara 48 kap. **Tehta** (par mahz.) 1 rub. 20 kap. un wairaf, ka ta forte.

A. Wischnewskij,
(Rigu, Kungu-ekle Nr. 18.)

Atbidoschais redaktors un isdewejs: G. Wather's.

No jensures atwehlets, Rigu, 28. nowembri 1878.

